

Lekcja 1

Temat 1: Filozofia renesansu a twórczość Michała Anioła.

I.Cele:

Uczeń poznaje:

- renesansowe spojrzenie na świat, człowieka i Boga;
- cechy renesansowego malarstwa, architektury i literatury;
- biografię i zarys twórczości Michała Anioła;

II. Metody i formy pracy:

- praca z tekstem, metoda praktyki pisarskiej, metoda oglądowa;
- praca indywidualna, zbiorowa.

III. Materiały i środki dydaktyczne:

- prezentacja multimedialna dotycząca renesansu; karta pracy (Załącznik nr 1)

<https://padlet.com/sidorm08/kaplica-syksty-ska-lekcja-1-vsndkss34tg738ec>

- film - biografia Michała Anioła ,

[Wielcy Malarze. Michał Anioł. Lektor PL - YouTube](#)

- audycja Hanny Marii Gizy o wielkim artyście epoki renesansu i jego wspaniałym dziele.

<https://player.polskieradio.pl/kolejka>

IV. Faza wstępna :

1. Uczniowie dzielą się wrażeniami i spostrzeżeniami na temat obejrzanej wystawy. Wypowiadają się na temat Kaplicy Sykstyńskiej i fresków Michała Anioła.
2. Zapisanie tematu lekcji.
3. *Zadanie 1: Zapisz 3-5 refleksji na temat obejrzanej wystawy.*

Przykładowa notatka: Freski Michała Anioła:

- budzą ogromne zainteresowanie,
- wprowadzają w refleksyjny nastrój,
- wzruszają,
- zaskakują swoim rozmiarem,
- oczarowują, zachwycają.

4. Faza właściwa

- ❖ Nauczyciel przedstawia prezentację multimedialną dotyczącą filozofii renesansu. Sposobu interpretowania świata i patrzenia na człowieka. Uczniowie w trakcie oglądania zapisują notatkę.
- ❖ Uczniowie oglądają film na temat biografii Michała Anioła
- ❖ Uczniowie uzupełniają kartę pracy (Załącznik nr 1).

5. Podsumowanie:

Tabuizowanie nagości w kulturze współczesnej a otwartość na piękno ciała w kulturze renesansu (neoplatońska filozofia piękna – ciało obrazem duszy).

Jako podsumowanie zajęć uczniowie wykonują sketchnotkę (sketchnote), czyli notatkę w formie graficznej z elementami tekstowymi dotyczącą renesansu i twórczości Michała Anioła.

Lekcja 2

Temat 2: Co przedstawiają freski w Kaplicy Sykstyńskiej?

I. Cele:

Uczeń poznaje:

- termin fresk, zna sposób jego powstawania
- historię powstania Kaplicy Sykstyńskiej, kto malował inne freski,
- jakie opowieści biblijne zostały zilustrowane przez Michała Anioła
- ciekawostki związane z Kaplicą Sykstyńską, jej powstawaniem oraz postaciami, które są przedstawione;

II. Metody i formy pracy:

- praca z tekstem, metoda oglądowa;
- praca indywidualna, zbiorowa.

III. Materiały i środki dydaktyczne:

- materiały na padlecie związane z Kaplicą Sykstyńską

<https://padlet.com/sidorm08/kaplica-syksty-ska-lekcja-2-ntneb3iuonwnoo8m>

- quiz na wordwall związany z podsumowaniem lekcji

<https://wordwall.net/pl/resource/63385584>

- karty pracy (Załącznik nr 2)

<https://padlet.com/sidorm08/kaplica-syksty-ska-lekcja-2-ntneb3iuonwnoo8m>

IV. Faza wstępna:

Nauczyciel nawiązuje do lekcji o renesansie. Uczniowie przeglądają swoje sketchnotki. Dzieli się wnioskami i spostrzeżeniami dotyczącymi twórczości Michała Anioła. Nauczyciel przedstawia cele zajęć. Zwraca uwagę, że lekcja będzie dotyczyła największego dzieła Michała Anioła, czyli fresków w Kaplicy Sykstyńskiej.

V. Faza właściwa:

1. Zapisanie tematu lekcji.
2. Nauczyciel przypomina, że oprócz obrazów twórcy renesansowi tworzyli malowidła naścienne zwane freskami. Wyjaśnia to pojęcie i odwołuje się do wiadomości zamieszczonych na padlecie. Po czym uczniowie zapisują krótką notatkę.
3. Nauczyciel krótko opowiada o powstaniu Kaplicy Sykstyńskiej, o kolejnych etapach jej zdobienia oraz, jak doszło do tego, że Michał Anioł otrzymał zlecenie od papieża Juliusza II.

Informacja dla nauczyciela

Kaplica Sykstyńska w pałacu papieskim w Watykanie powstała w latach 1475-1483, za czasów papieża Sykstusa IV. Od 1492 roku odbywają się tam papieskie konklawe. Ściany Kaplicy zdobią sceny ze Starego i Nowego Testamentu, których autorami są: Pietro Perugino, Sandro Botticelli, Cosimo Roselli, Luca Signorelli, Pinturicchio o Domenico Ghirlandaio. To tak zwana Stara Sykstyna. Dziełami Michała Anioła są malowidła na suficie (zleczone przez papieża Juliusza II) oraz "Sąd Ostateczny" namalowany w latach 1535-1541 na ścianie na wprost wejścia na zlecenie Pawła III. To tak zwana Nowa Sykstyna. Papieżowi nie podobała się nagość postaci w scenie sądu i sprawa została zakończona zamalowaniem przez ucznia Michała Anioła "obrazoburczych" fragmentów". Prawdopodobnie jednak to nie nagość postaci, a niezwykła śmiałość kompozycji, raziła współczesnych.

(wg Daina Kolbuszewska: "Malarstwo europejskie. Najśłynniejsze obrazy", Poznań;)

4. Uczniowie zostają podzieleni na 3 grupy otrzymują informacje o freskach na ścianach, na suficie w Kaplicy Sykstyńskiej oraz o "Sądzie Ostatecznym". Każda grupa zapoznaje się z jednym zagadnieniem. Uczniowie otrzymują kartę pracy, najpierw odpowiadają na pytania związane ze swoim zagadnieniem, następnie wychodzą z ławek, przysiadają się do kolegów z innych grup i zdobywają wiedzę dotyczącą innych tematów (uzupełniają kolejne pytania z karty pracy). Każdy uczeń musi spotkać się z dwoma innymi, żeby powstała całość na karcie pracy.
5. Na koniec uczniowie przypominają ciekawostki o Kaplicy Sykstyńskiej, jakie usłyszeli podczas oglądania wystawy.

VI. Podsumowanie:

Uczniowie wykonują test na wordwall dotyczący postaci i scen, które zostały namalowane przez Michała Anioła.

Praca domowa

Uczniowie wykonują rysunek zachęcający do zwiedzenia Kaplicy Sykstyńskiej.

Temat 3: Jak patrzeć na dzieło sztuki? – na podstawie najsłynniejszego fragmentu wielkiego malowidła - „Stworzenia Adama”

I.Cele:

Uczeń potrafi:

- dokonać analizy postaci Boga i Adama
- zwrócić uwagę na gest stykających się dłoni i wyjaśnić symbolikę
- uchwycić sens dzieła, zinterpretować go
- wyjaśnić, czy współczesnych zachwyca dzieło Michała Anioła, co stanowi o ponadczasowości dzieła;
- wyjaśnić co to jest wystawa immersyjna?
- ocenić, czy twórcy wystawy osiągnęli zamierzony cel? (ocena wydarzenia, recenzja)

II. Metody i formy pracy:

- metoda oglądowa;
- praca indywidualna, zbiorowa.

III. Materiały i środki dydaktyczne:

- materiały na padlecie: biblijna historia stworzenia człowieka, zdjęcie fresku “Stworzenia Adama”, przykładowy opis, definicja wystawy immersyjnej,

<https://padlet.com/sidorm08/kaplica-syksty-ska-lekcja-3-eog992v6giv82sb6>

IV. Faza wstępna:

1. Rozmowa z uczniami o freskach wykonanych przez Michała Anioła. Obejrzenie rysunków zachęcających do zwiedzenia Kaplicy Sykstyńskiej. Przeanalizowanie na co uczniowie zwrócili uwagę, co wyeksponowali jako atrakcję turystyczną.

Nauczyciel podkreśla, że malowidła na ścianach kaplicy to dzieła ponadczasowe mające wymowę symboliczną. Przedstawia zdjęcie „Stworzenia Adama”.

V. Faza właściwa:

2. Zapoznanie uczniów z biblijnym opisem stworzenia Adama.
3. Zestawienie tego opisu z dziełem malarskim.
4. Zwrócenie uwagi na gesty symboliczne.
5. Cechy renesansowe ujawniające się w malarstwie Michała Anioła.

6. Krótka dyskusja i próba odpowiedzi na pytanie, czy dzieło Michała Anioła zachwyca współczesnych? Co stanowi o jego ponadczasowości?

VI. Podsumowanie:

Co to jest wystawa immersyjna? - wyjaśnienie, podanie informacji.

Ocena - odpowiedź na pytanie, czy twórcom wystawy udało się przybliżyć renesansowe dzieło współczesnym, zachwycić ich?

Przypomnienie, czym jest recenzja.

Praca domowa

Napisz recenzję na podstawie obejrzanej wystawy.

Załącznik nr 1

Karta pracy

Przeczytaj uważnie obydwa teksty i odpowiedz na podane pod nimi pytania.

Tekst I

“ Michelangelo ucieszył się z pierwszego poważnego zamówienia Kościoła, ale jednocześnie zmartwił się, że na wykonanie pracy dostał tylko rok. Okazało się potem, że kardynał zmarł, zanim dzieło zostało ukończone. Rzeźba w rodzaju “Piety” jest zbyt skomplikowana, aby mogła zostać wykonana w ciągu roku nawet przez najbardziej zręcznego artystę. “Pieta” (po włosku “współczująca”) przedstawia Św. Marię i Chrystusa zdjętego z krzyża, leżącego na jej kolanach. Dzieło młodego, dwudziestotrzyletniego artysty zapiera dech. Delikatność rzeźby sprawia, iż nie zdajemy sobie sprawy, że patrzymy na marmur, a nie na prawdziwe szaty. Wydaje się, że załamania sukni Marii nic nie ważą. Wyglądają, jakby mogły powiewać nawet na lekkim wietrze.”

Robin Richmond: „Przedstawiamy Michała Anioła. Rzeźbiarza. Malarza. Poetę”, Warszawa 1992;

1. Ile czasu dostał artysta na wykonanie rzeźby?

.....

2. Co przedstawia rzeźba zatytułowana “Pieta”?

.....

3. Na czym polegał artyzm dzieła?

.....

4. Ile lat miał Michał Anioł, kiedy wyrzeźbił “Pietę”?

.....

5. Co po włosku znaczy “pieta”?

.....

Tekst II

“ Od trzydziestu lat przed pałacem leżał potężny blok białego marmuru.[...] Teraz rada miejska postanowiła powierzyć ten marmur któremuś z miejscowych artystów, aby z niego stworzył na ozdobę miasta posąg godny republiki florenckiej.[...] Z walki wyszedł zwycięsko młody podówczas, zaledwie dwudziestopięcioletni Michał Anioł Buonarroti.

Osiemnaście miesięcy spędził młody rzeźbiarz na rusztowaniu, aż stanął przed nim w całej krasie młodości i siły jego “Dawid”.[...] Marmurowy “Dawid” Michała Anioła trzyma właśnie procę na ramieniu i zbiera wszystkie siły do śmiertelnej walki. Za chwilę przejdzie do czynu. “Gigant- Olbrzym_ - tak tak nazwali florentyńczycy swego “Dawida”, ma ponad 5 metrów, jest uosobieniem siły i młodości. Surowo ściągnięte brwi, napięte mięśnie, muskularne ciało - nie darmo Michał Anioł chodził do szpitala Świętego Ducha uczyć się budowy ciała ludzkiego”

Fragment książki „Krajobraz z tęczą” Anny Klubówny, Warszawa 1985;

1. Z jakiego materiału artysta wyrzeźbił posąg Dawida?

.....

2. Ile lat miał Michał Anioł, gdy podjął się wyrzeźbienia Olbrzyma?

.....

3. Jak wygląda marmurowy “Dawid”?

.....

4. Jak duży jest to posąg?

.....

5. Dlaczego posąg młodzieńca jest taki wiarygodny?

.....

III. Uzasadnij, dlaczego obydwie rzeźby Michała Anioła mają charakter ponadczasowy?

.....

.....

.....

.....

.....

Załącznik nr 2

Karta pracy

Temat: Co przedstawiają freski w Kaplicy Sykstyńskiej?

Przeczytaj otrzymany tekst oraz porozmawiaj z kolegami na temat tekstów, które oni czytali. Następnie zapisz odpowiedzi na poniższe pytania.

1. *Co to jest Stara Sykstyna?*

.....
.....
.....

2. *Przez kogo zostały wykonane najstarsze freski?*

.....
.....
.....

3. *Jakie sceny zdobią ścianę po lewej stronie?*

.....
.....
.....

4. *Jakie sceny zdobią ścianę po prawej stronie?*

.....
.....
.....

5. *Co to jest Nowa Sykstyna?*

.....
.....
.....
.....

6. *Kto zlecił Michałowi Aniołowi pracę nad ozdobieniem sklepienia?*

.....

.....

.....

7. *Jaka księga była inspiracją do tych malowideł i jakie sceny zostały przedstawione?*

.....

.....

.....

.....

8. *Gdzie znajduje się fresk „Sąd Ostateczny”?*

.....

.....

.....

.....

9. *Jakie postacie przedstawia ten fresk?*

.....

.....

.....

.....

10. *Jak został przyjęty „Sąd Ostateczny” przez papieża i współczesnych Michałowi Aniołowi?*

.....

.....

.....

.....

Tekst 1

Gr.1 Freski na ścianach bocznych tzw. Stara Sykstyna

Ściany i sklepienie Kaplicy zdobią freski. Najstarsze umieszczone są na podłużnych ścianach. Zostały wykonane w latach 1481–1483 przez artystów z Toskanii i Umbrii. Często określane są nazwą „Stara Sykstyna”, dla odróżnienia od fresków namalowanych przez Michała Anioła, nazywanych „Nową Sykstynią”. Ścianę po lewej stronie zdobi 6 scen ze Starego Testamentu, a po prawej umieszczono 6 scen z Nowego Testamentu. Są to (patrząc od strony ołtarza):

strona lewa:

Mojżesz z żoną Seforą w Egipcie – Pietro Perugino

Próby Mojżesza – Sandro Botticelli

Przejście przez Morze Czerwone – Cosimo Rosselli

Mojżesz na górze Synaj – Cosimo Rosselli

Ukaranie Korego, Danata, Aribona – Sandro Botticelli

Testament i śmierć Mojżesza – Luca Signorelli

strona prawa:

Chrzest Chrystusa – Pietro Perugino i Pinturicchio

Kuszenie Chrystusa – Sandro Botticelli

Powołanie apostołów Piotra i Andrzeja – Domenico Ghirlandaio

Kazanie na Górze i uzdrowienie trędowatego – Cosimo Rosselli

Wręczenie kluczy św. Piotrowi – Pietro Perugino

Ostatnia Wieczerza – Cosimo Rosselli

Poniżej namalowano szeroki pas imitujący zasłony z tkaniny.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Kaplica_Syksty%C5%84ska

Tekst 2

Gr.2 Sklepienie- freski wykonane przez Michała Anioła tzw. Nowa Sykstyňa

Prace nad ozdobieniem sklepienia papież Juliusz II zlecił Michałowi Aniołowi po tym, jak zrezygnował z zamówienia u niego monumentalnego grobowca, co doprowadziło między zleceniodawcą i artystą do konfliktu. Obrażony Michał Anioł wyjechał do Florencji.

Pojednanie nastąpiło dopiero w 1507 w Bolonii, papież jednak nie odnowił kontraktu na grobowiec, tylko zlecił artyście wykonanie fresków na sklepieniu Kaplicy Sykstyńskiej.

Michał Anioł, który uważał się za rzeźbiarza, widział w tym spisek swoich konkurentów

Donata Bramante, oraz Rafaela Santięo. Jednak mimo niechęci rozpoczął prace 10 maja

1508. Malowidła zdobiące sklepienie opowiadają biblijną historię ludzkości od stworzenia

świata, przez grzech pierworodny aż do potopu. Według często powtarzanej legendy artysta

pracował sam w niesprzyjających warunkach, niewygodnej pozycji i słabym oświetleniu.

Jednak badania przeprowadzone podczas ostatniej konserwacji fresków wykazały, że miał on

kilku pomocników. Historia informuje o kilku zatargach pomiędzy zniecierpliwionym

papieżem a zapracowanym artystą. Rusztowania zostały zdjęte pod koniec października 1512.

Wymiary postaci przedstawianych w kolejnych scenach zmieniają się. Najmniejsze są przy wejściu, największe w pobliżu ołtarza (artysta uzyskał przez to efekt jednakowej wielkości poszczególnych osób przy oglądaniu dzieła w pobliżu wejścia do kaplicy). W prostokątnych polach (patrząc od ołtarza) przedstawione są następujące sceny:

- *Bóg oddziela światło od ciemności, Bóg stwarza słońce i księżyc, Oddzielenie morza od lądów;*
- *Stworzenie Adama (jeden z najbardziej znanych fresków Michała Anioła), Stworzenie Ewy, Grzech Pierworodny (zerwanie owocu i wypędzenie z raju)*
- *Ofiara Noego, Potop, Synowie Noego (Cham wyśmiewa pijanego ojca, dwaj inni synowie okrywają go)*

Boczne pola sklepienia i lunety Michał Anioł ozdobił 12 postaciami proroków i sybill. Postać proroka Jeremiasza to autoportret mistrza, który w ten sposób niejako podpisał swoje dzieło.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Kaplica_Syksty%C5%84ska

Tekst 3

Gr.3 Sąd Ostateczny

„Rzym. Rok 1535. Zmieniali się papieże, umierał jeden, następował drugi – mistrz Michał Anioł tworzył. Jeszcze raz wziął na kilka lat pędzel do ręki, jeszcze raz wszedł na rusztowanie w Kaplicy Sykstyńskiej, choć mówił o sobie: - Bom nie na miejscu swoim ani malarz! Miał już wtedy sześćdziesiąt lat, a nigdy nie cieszył się dobrym zdrowiem. Mimo to znowu zamknął się w kaplicy sam, bez uczniów, bez pomocników, z jednym człowiekiem do rozcierania farb. Pracował cztery lata. I stworzył dzieło, które samo mogłoby mu zapewnić sławę po wsze czasy: „Sąd Ostateczny”. W środku obrazu olbrzymi Chrystus. Z prawej i z lewej strony tłum postaci: to ci, którzy otrzymują nagrodę. Poniżej w dół spada gromada potępionych. Aniołowie dmą w długie trąby, ogłaszają koniec świata. Na dole pogański przewoźnik dusz czeka z łodzią, zabląkał się tu, w ten chrześcijański świat. Na odsłonięcie fresku przybył papież – tym razem już Paweł III. Towarzyszyli mu kardynałowie, urzędnicy, miejscowi książęta, posłowie obcych państw. Obraz wprawił wszystkich w zdumienie i nappełnił lękiem. To ma być Sąd Ostateczny? To ma być Chrystus? Nagi? Z takimi muskułami? I bez brody, i bez łagodnie opadających na ramiona włosów! A gdzież są świetlane krążki nad głowami Matki Boskiej i świętych? Dlaczego diabły nie mają rogów i ogonów? Dlaczego anieli są bez skrzydeł? Istotnie, Chrystus z „Sądu Ostatecznego” to nie ów smutny, łagodny pasterz z owieczką na ramieniu ani ów błogosławiący gromadkę dzieci. To groźny sędzia, który przyszedł karać, to mściciel! Podniósł w górę potężną prawicę i jednym skinieniem strąca w przepaść tysiące potępionych. Lewą ręką odpycha tych, co proszą zmiłowania: - Idźcie, przekłęci, w ogień wieczny! Strach opanował nawet niewinnych, nawet Matka Boska patrzy z przerażeniem na to potworne widowisko. Skłębione ciała przewalają się jak burza, wszystko jest tu w ruchu. Taką potęgę grozy mógł stworzyć tylko Michał Anioł. Na obrazie naliczono ponad trzysta postaci, z których wiele o nadludzkich wymiarach. Sam Chrystus ma cztery metry! Niektóre postaci na obrazie noszą rysy ówczesnie żyjących ludzi. Papieski mistrz ceremonii, co od dawna był z artystą w niezgodzie, a obecnie głośno potępiał arcydzieło, ujrzał z najwyższym przerażeniem, że Michał Anioł umieścił go w piekle wśród potępionych. Jego, marszałka papieskiego dworu! - Wasza dostojność! – wołał do papieża. – Trzeba tego człowieka nauczyć! Jak śmiał! Każcie mu natychmiast usunąć moją podobiznę! Ale Paweł III był człowiekiem rozsądnym i dowcipnym. - Mój kochany! – rzekł do zgorzzonego dygnitarza. – Nad niebem mam władzę, jak ci wiadomo, nad czyścicem także, ale nad piekłem nie! Stamtąd

nie mogę cię już wydobyć! Nie ma dla ciebie ratunku! I biedny mistrz ceremonii do dnia dzisiejszego siedzi w piekle na ścianie Kaplicy Sykstyńskiej.

Fragment książki „Krajobraz z tęczą” Anny Klubówny